

Hlava byla ve stodole

Patrioti z Malé Čermné vypátrali část ztracené sochy z pomníku padlým v 1. světové válce. Zkoušeli ji vykopat ve vsi tam, kde podle letitého tradování měla být. Hlavu však schoval pamětník v sousední obci.

Štěpánka Tůmová
redaktorka
MF DNES

MALÉ ČERMNÁ Když se blížilo loňské sté výročí konce velké války a vzniku Československé republiky, lidé kolem vlastivědného sdružení Pampa v malé vesničce na dnešní česko-polské hranici na Náchodsku se pustili do hledání přímo v terénu. Hradecký zeměměřič Jan Netuka zaměřil bývalou stodolu, velkopříčská společnost Alprim CZ poskytl stroj, Marek Birke s ním hloubil výkopy a jeho rodina asistovala. „Dvě říjnové neděle jsme bagrovali v naději, že se socha najde, ale to se nestalo. Zklamání bylo veliké,“ říká amatérská badatelka čermenská chalupářka Eva Pumrová ze sdružení Pampa, která historii obce po roce 1850 věnovala vlastní publikaci.

Pomník padlým vojínům pořízený z milodarů Čermensťů odhalili 23. srpna 1925. Desku se secesním motivem vytvořil místní kameník Vojtěch Lhotský. Socha italského legionáře v životní velikosti byla dílem Aloise Suka z Velkého Poříčí, který tou dobou studoval Státní průmyslovou školu sochařskou a kamenickou v Hořicích. Pak pokračoval na Akademii výtvarných umění v Praze.

Socha vydržela na pomníku do roku 1942, kdy ji německé úřady nařídily odstranit. Podle vzpomínek stála ve stodole patřící k hostinci U Města Náchoda.

Po osvobození místní uspořádali v červenci 1945 slavnost spojenou s

obnovou pomníku, ale sochu na něj už nevrátili. Tehdejší kronikář psal, že byla zohavena, ale jeden z pamětníků vzpomínal, že jako chlapec kolem roku 1960 doprovázel babičku, která se ve stodole starala o jejich krávu, a přitom na soše sedával. Chyběly jí prý jen kousky.

Namísto sochy se po válce na pomníku objevil pilíř s leptom podobizny prvního československého prezidenta T. G. Masaryka, který je na pomníku dosud. Po neúspěšném bagrování našli pamětníka dění ze 70. let.

Koncem roku 2018 se však Přeče jen vyjasnilo, co se vlastně se sochou stalo. František Bureš ze sousedního Velkého Poříčí pozval velitele čermenských dobrovolných hasičů Josefa Vítku, aby se přišel podívat na torzo historické hasičské stříkačky, která stávala v čermenském hostinci. Z řeči vyplynulo, že má doma i hlavu legionáře. „Pan Bureš byl v 70. letech pracovníkem

zemědělského podniku, který měl za úkol v Malé Čermné zbourat bývalou hospodu a přilehlé objekty. Při likvidaci byla socha legionáře poškozena. Její části šly do základů tehdy budovaných rodinných domů. Ač je to neuvěřitelně barbarské, koresponduje to s informací, kterou zanechal nejlepší znalec historie obce pan František Bartl zesnulý roku 2010,“ vypráví Eva Pumrová.

Torzo hlavy legionáře i kování ze stříkačky zůstalo u Burešových pod příštěškem asi padesát let.

Hlavu legionáře restaurovali studenti hořické školy

Místní uvažovali, že hlavu zkusí vrátit na pomník, třeba jen v zasklené skříňce. Od toho však upustili. Nejdřív bylo potřeba torzo očistit od nánosů a zrestaurovat. Vstříc jim vyšlo vedení Střední průmyslové školy kamenické a sochařské v Hořicích. Na očistění a restaurová-

ní se podíleli studenti třetího ročníku oboru restaurování pod vedením akademických sochařů Martiny Hozové a Pavla Doskočila.

Kamennému torzu se dostalo galerijního restaurování, aby se uchovála jeho autentická hodnota. Hlavu čistili od nánosů malty a krust, odstraňovali hygroskopické soli, provedli biosanaci. Hlavu místy barevně retušovali a kamen nakonzervovali organokřemičitanem.

Byť na hlavě legionáře některé části chybí, studenti je nedoplnili. Schází totiž zbytek sochy a chybí i fotodokumentace. Hořická škola také doporučila, aby se dílo vystavovalo už jen v interiéru, aby nepodléhalo povětrnostním vlivům. „Urcitě jsme byli poctěni, že pracujeme na fragmentu s historií, který se bezprostředně týká naší školy, z které vzešly zástupy excelentních sochařů a kamenosochařů. Velmi kvalitní skulptura Fauna od Aloise Suka je u vlakového nádraží v Hořicích,“ podotýká pedagožka hořické školy Martina Hozová.

Sochař Suk (1903–1978) se věnoval umělecké tvorbě jen krátce. Vytvořil sochu Milenci či bustu Boženy Němcové. Roku 1931 však odešel na pět let do armády, kde byl důstojníkem. Za okupace se živil jako učitel němčiny a španělštiny na průmyslové škole v Náchodě.

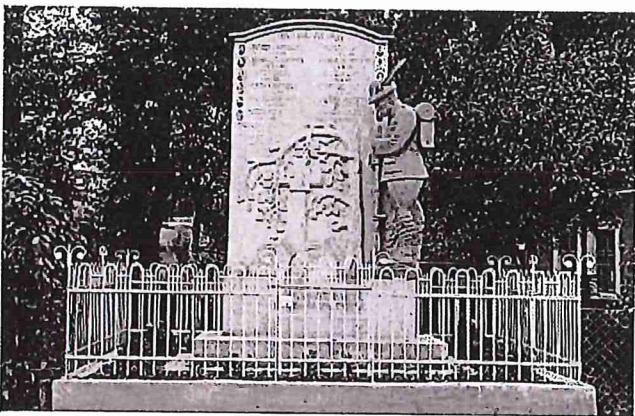
Hronov upraví okolí, hlava bude v muzeu

Torzo hlavy bude k vidění v Muzeu Aloise Jiráska v budově Jiráskova divadla v Hronově. Muzejníci ji vystaví ve vitrině věnované legionářům. Hronovská radnice přislíbila, že pomník v Malé Čermné upraví. Měly by zmizet přerostlé třeje.

Protože ho obklopuje soukromá zahrada, musí o tom jednat s majitelem. Radnice by chtěla úpravy stihnout ještě přes zimu, aby se okolí památníku dalo už na jaře osázet novou zelení. „Dále musíme opravit i oplocení památníku, abychom co nejvíce zachovali původní charakter pomníku. Půjde o jeho opískování a ošetření ochrannou vrstvou,“ popisuje nutné práce místostarostka Hronova Věra Bartošová. Práce předběžně odhaduje na 40 tisíc korun.

Legionářova hlava před restaurováním a po něm. Foto: SPŠKAS Hořice

Pomník z roku 1925 v Malé Čermné. Foto: archiv Evy Pumrové